

בית מדרש לאברכים "מחזיקי תורה"

לעילוי נשמת הרבנים הגדולים

קובץ

מחזיקי תורה

אלול תשע"ג

רמזי חודש אלול

הלכות חודש אלול

עצות והנהגות טובות המעוררות רחמים

חודש הרחמים

כללי הגהת מזוזות ובדיקתן

נערך ונסדר ע"י לומדי כולל "מחזיקי תורה"

בביהכ"ס מחזיקי תורה רח' שדרות העצמאות 23 בת ים

"תלמודי זכמים מרבים שלום בעולם"

רמזי חודש אלול

בחודש זה מרבים בתשובה, תפילה וצדקה שעליהם נאמר "ותשובה ותפילה וצדקה

מעבירין את רוע הגזירה" ושלשת הדברים הללו רמוזים בראשי תיבות "אלול".

תשובה - נאמר בפסוק: "ומל ה' אלוקיך את לבבך ואת לבב זרעך" (דברים ל' ו') שיעזור ה' לאדם לתקן את לבבו, לשוב מן המחשבות הרעות.

תפילה - נאמר בפסוק "אני לדודי ודודי לי" (שיר השירים ו' ג') שאני אתקרב אל ה' אוֹהֵבִי בתפילה וסליחות, ואז הוא יתקרב אלי.

צדקה - נאמר בפסוק "איש לרעהו ומתנות לאביונים" (אסתר ט' כב') לרמז כי על האדם לתרום מממונו לנזקקים.

- נאמר בפסוק: "ואשר לא צדה והאלוקים אנה ליחו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה" - ר"ת **אלול**. הפסוק מדבר על מי שרצח בשגגה, שכפרתו היא לנוס אל עיר מקלט. ומרומז כאן, שבחודש אלול יש מנוס ואפשרות לתקן את החטאים שעשה בכוונה או בשוגג, במשך השנה. [ויש לדעת כי גם על השגגות צריך כפרה. שהרי כשהיה בית המקדש קיים, מי שחטא בשוגג הוצרך להביא קרבן חטאת. כמו"כ אנו אומרים בתפילת יום כיפור "על חטא שחטאנו לפניך בשוגג..."]

- **אלול** בגימטרייה 67 כמספר המילה "בינה" לרמז כי זהו הזמן להתבונן במעשיו.

- המילה **אלול** מקורה בשפת הארמית ופירושה **חיפוש**. שאכן זהו הזמן לחפש במעשיו מה לשפר.

- אנשי מעשה מרוממים, מקדימים להתכונן עוד מחודש תמוז ואב. וזה נרמז בראשי תיבות: **תמוז** - תשובה ממשמש ובא זמנה. **אב** - אלול בא.

הלכות חודש אלול

1. נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים, מראש חודש אלול ואילך עד יום הכיפורים (שו"ע סימן תקפ"א ס"א וכן מנהג הספרדים)
2. הזמן המובחר לומר סליחות, הוא באשמורת שהוא סוף הלילה, שבו הקב"ה שט בעולם הזה והוא עת רצון. ומכל מקום אפשר להתחיל לומר סליחות לאחר חצות הלילה [שהוא שתים עשרה שעות לאחר חצות היום כשהשמש זורחת בראש כל אדם] ובחודש אלול הבעל"ט זמן חצות לילה הוא בשעה 12:45 (משנה ברורה סימן תקפ"א סעיף א' וכן בסימן תקס"ה ס"ק י"ב וכן כתב רבינו חיים פלאג"י בשו"ת לב חיים חלק א').
3. מנהג אחינו האשכנזים לומר סליחות מיום ראשון בשבוע שחל בו ראש השנה, אך הספרדים נוהגים מראש חודש. והטעם - שבראש חודש אלול עלה משה רבינו בפעם שלישית להר סיני למשך ארבעים יום לקבל לוחות הברית האחרונות, והעבירו שופר במחנה והכריזו: "משה עלה להר" כדי שלא יטעו עוד פעם אחרי עבודה זרה, וכל ארבעים יום הללו עד יום הכיפורים היו ימי רחמים ורצון לכל עם ישראל, לכן גם בכל שנה ושנה הם ימי רצון (שו"ע ורמ"א בסימן תקפ"א ס"א משנה ברורה שם, פרקי דרבי אליעזר פרק מ"ו)
4. ביום ראש חודש עצמו אין אומרים סליחות ותחנונים (משנ"ב סימן תקפ"א סעיף א')
5. מי שישן במיטתו שינת קבע וקם לאחר חצות לומר סליחות צריך לברך לפני הסליחות ברכות התורה מפני הפסוקים הנאמרים בסליחות. וכן כשאומרים סליחות לפני תפילת שחרית, צריך לומר את ברכות התורה לפני הסליחות. [ברכות התורה מופיעות בסוף ברכות השחר] (שו"ע סימן מ"ו סעיף ט' וכ"כ בבית יוסף וכ"כ שו"ע הגר"ז סימן מ"ו ס"ח).
6. הקם באשמורת הלילה לומר סליחות, יזהר בשעת קריאת שמע ותפילה שלא ירדם. ובפרט כשהוא עם התפילין, שאסור אפילו להסיח דעתו מהן וכל שכן שאסור לישון עמהן. ושלא יצא שכרו בהפסדו (מין החיד"א במורה באצבע אות רמ"ה).
7. אין לומר פסוק "שמע ישראל" שאומרים בסליחות שתי פעמים, אלא השליח ציבור אומר והקהל חוזרים אחריו רק פעם אחת (שו"ע סימן ס"א סעיף י"א)
8. בשעה שאומר "ויעבור", ישחה [יתכופף] מעט, ויזקוף גופו כשאומר "ה', ה' א-ל רחום וחונן וכו'" וטוב שירים קולו ובתנאי שלא ילעגו עליו (בן איש חי פרשת כי תשא שנה א' הלכה י"א).

9. יש להזהר להפסיק בין מילת ה' הראשונה לבין מילת ה' השניה שבי"ג המידות (בן איש חי פרשת כי תשא שנה א' הלכה י"א).
10. ידקדקו הקהל שבסליחות ובימים הנוראים יעלה לתיבה שליח ציבור יותר הגון ויותר גדול בתורה ובמעשים טובים כמה שאפשר למצוא, ושיהיה מרוצה לקהל ושיכוון להוציא ידי חובה כל אדם בתפילתו (הרמ"א סימן תקפ"א סעיף א')
11. יחיד האומר סליחות בלי מנין של עשרה אנשים אינו רשאי לומר "ויעבור" בדרך תפילה ובקשה, אלא יאמר אותם כמו קריאה בתורה בניגון ובטעמים. וכן הבקשות שהן בלשון ארמית, כגון מְחִי וּמְסִי וכו', מְרַנָּא דבשמיא וכו' אין לומר אלא בעשרה (קיצור שולחן ערוך סימן קכ"ח סעיף ט'). אבל בכף החיים תקפ"א ס"ק כ"ו כתב שנוהגים לומר הארמית אף ביחיד וכן פסק הרב מרדכי אליהו זצוק"ל) וכך יעשו כאשר לא הגיעו מנין של עשרה אנשים לסליחות.
12. עיקר הסליחות לאומרים כהוגן, בשפל קול התחינה, ולהבין מה שמוציא מפיו, ועפעפיו יזילו מי המרים על אשר חטא, ויראה עצמו שהוא מוזמן לדין לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא היודע מחשבותיו (מרן החיד"א בספר מורה באצבע אות רמ"ד).
13. מנהג אחינו האשכנזים שמראש חודש אלול ואילך תוקעים בשופר לאחר תפילת שחרית. ויש מהספרדים שנהגו לתקוע בשופר בסוף הסליחות באמצע "קדיש תתקבל". והטעם שתוקעים הוא - כדי לעורר את העם לתשובה, וכן כדי לערבב [לבלבל] את השטן שלא ישים לב מתי יחול ראש השנה ויבוא לקטרג ח"ו (הרמ"א סי' תקפ"א ס"א, קש"ע סי' קכ"ו ס"ב, וכף החיים סי' תקפ"א אות י"ג).
14. יש נוהגים לומר מזמור "לדוד ה' אורי וישעי וכו'" (תהלים כ"ז) בכל יום בימות השנה לאחר תפילת שחרית ומנהג יפה ונכון הוא. ובפרט כדאי לאומרו מראש חודש אלול עד שמחת תורה, שאפילו אם נגזרה ח"ו עליו גזירה רעה יכולה אמירתו לבטלה, ומבטלים מעליו כל גזירות קשות ורעות ומעביר מעליו כל המקטרגים והמשטינים. וכן כתב מרן החיד"א שכל האומרו בכוונה בכל השנה ימצא חיים (סנסן ליאיר עמ' שב).
15. יש נוהגים לומר מראש חודש אלול ועד ראש השנה בכל יום עשרה מזמורי תהילים כדי שיסיימו פעמיים את ספר התהילים עד ראש השנה (משנ"ב סי' תקפ"א ס"ק ג').
16. אנשי מעשה נוהגים לבדוק בחודש זה את התפילין והמזוזות שלהם. על אף שמעיקר הדין חובה לבדוק את המזוזות פעמיים בכל שבע שנים-(שו"ע יו"ד סי' רצ"א) ועיין יחו"ד ח"א סי' מ"ט} וכן כל אשר ימצא שם בדק וחיסרון בשאר מצוות - יתקנו (קיצור שו"ע הרב גאנצפריד סימן קכ"ח סעיף ג').

17. נוהגים שהכותב מכתב לחבירו בחודש זה כותב בתחילת המכתב "לשנה טובה תכתבו ותחתמו" (אליה רבה סימן תקפ"א).

18. זמן תשובה לכל אדם היא בחודש המקודש הזה, ויזהר לפשפש במעשיו. טוב וישר שבכל לילה קודם שישן טרם אמירת וידוי יפשפש ויחפש בדרכיו ובמעשיו שבאותו היום ויתוודה וישוב (מרן החיד"א בספר מורה באצבע אות רמ"ג).
19. אם יוכל להתענות איזה יום או יומיים בחודש אלול - אשריו. ובלבד שיהיה בפשפש מעשים ולעשות גדר שלא ישוב עוד לכיסלה (מרן החיד"א בספר מורה באצבע אות רמ"ז).

20. אשר חנן לו אלוקים עושר, חטאיו בצדקה יפרוק. וירבה בימים אלו בצדקה ובקריאת זוהר תיקונים, משניות ותהילים (מרן החיד"א בספר מורה באצבע אות רמ"ח).

מאמרי חז"ל על מעלת התשובה

- שערי תפילה - פעמים [לפעמים] פתוחים, ופעמים נעולים. אבל שערי תשובה - לעולם פתוחים. (מדרש רבה דברים פרק ב')
- תשובה ומעשים טובים כתריס בפני הפורענות (אבות ד, יא)
- גדולה תשובה שמגעת עד כיסא הכבוד. שנאמר: "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ" (הושע יד, ב)
- גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה. שנאמר: "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשִׁבְי פִּשְׁעֵי" (ישעיה נט, כ)
- גדולה תשובה שמארכת ימיו ושנותיו של אדם. שנאמר: "וּבְשׁוּב רְשָׁע מִרְשָׁעָתוֹ ... וַיַּעַשׂ מִשְׁפָּט וְצִדְקָה הוּא אֵת נַפְשׁוֹ יַחֲיֶה" (יחזקאל יח, כז. יומא דף פו')
- מקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם עומדים. (ברכות דף לד')

עצות והנהגות טובות המעוררות רחמים

המעביר על מידותיו - לשתוק ולהעביר כעסו. ואמנם לא קל לבלום את הפה בשעת מריבה ולהבליג על פגיעה, אך אם יתבונן בגודל השכר שיגיע לו על זה, יקל עליו. וכך אמרו חז"ל "המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו"

עניית "אמן יהא שמיה רבא" בקול ובכוונה - במסכת שבת (דף קי"ט) נאמר שיש בזה סגולה כדי לבטל גזר דינו של אדם.

רחמנות - במסכת שבת (דף קנא:) נאמר "כל המרחם על הבריות, מרחמים עליו מן השמים" וכלול בזה לנהוג ברחמנות כלפי אנשים שתחת מרותו ובשליטתו, כגון פועליו ובני ביתו.

לדון את חברו לכף זכות - אם רואה אדם שעשה מעשה הנראה שלילי, יחשוב ויחפש בדעתו אם יש אפשרות לפרש את המעשה באופן חיובי. [ובפרט כיום שכלי התקשורת מספרים בכל יום ובכל שעה דברי רכילות וביקורת על אנשים, אישים וחוגים שונים. אל לנו להאמין שהדברים נכונים, אלא עלינו לדון לכף זכות כי הדבר איננו רע או פלילי כפי שהם מתארים, רק שהעיתונאים 'תופרים' את התיקים במומחיות כדי לעניין את הציבור ולספק להם חדשות עסיסיות]

ואמרו חז"ל במסכת שבת (דף קכז.) "הדן את חברו לכף זכות - דנים אותו [בשמים] לזכות"

ולפעמים כאשר יש על האדם איזה קיטרוג ח"ו, שולחים לו ניסיון ומזמנים לו לראות אדם אחר שעושה מעשה תמוה, ואם הוא ידון את חברו בליבו לכף זכות, גם אותו ידונו לכף זכות, ויבטלו מעליו את הקיטרוג.

להיות איש שהציבור זקוקים לו - ואין הכוונה דווקא למישרה של עסקנות ציבורית, אלא כל דבר שמועיל לאחרים. כגון להציע עזרה לשכנים וידידים בתחום שהוא יכול לסייע, כי כאשר ידונו בשמים על גורלו, גם אם לא מגיע לו להינצל בזכות עצמו, ינצל בשביל שיוכל להמשיך לעזור לאלו שמגיע להם להיעזר בו.

חודש הרחמים

אלול, כה נפלא הוא חודש זה, חודש הרחמים והסליחות, חודש בו ניתן להתקרב לרבנו של עולם ולשבור את כל המחיצות המפרידות, חודש בו ניתן לכבס את הנפש ולנערה מן האבק של כל השנה ולהתחיל התחלה חדשה לגמרי עם שפע של סייעתא דשמיא האצולה משמי מרומים.

ידוע בשם הרמח"ל (רבינו משה חיים לוצאטו) בסיפרו הנודע דרך ה' שבכל זמן מזמני השנה יש את אותן ההשפעות הרוחניות מהשמים כפי שהיו בשורש הדברים בתחילת הוייתם.

כשם שמשנה רבינו בחיר הנביאים עלה בפעם השלישית להר סיני בראש חודש אלול ושהה שם והתרצה לפני קונו, כך יש ביכולת כל אחד ואחד מאתנו גם היום {אחרי 3320 שנה} לשוב בתשובה שלימה אמיתית להתרצות לה' ולזכות למה שמובא בספר שערי תשובה לרבינו יונה מגירונדי "כי יעזור ה' לשבים כאשר אין יד טבעם משגת, ויחדש בקרבם רוח טהור להשיג מעלות אהבתו".

המפתח בו ניתן לפתוח את דלתות התשובה הוא כח מכוחות הנפש שנקרא רצון, עם כח הרצון אדם יכול להפוך עולמות ולהגיע עד כסא הכבוד ממש. כשם שאדם הרוצה להשיג איזה דבר גשמי מכל חמודות תבל עושה כל טצדקי והשתדלויות לשם כך, כך אם 'מלבישים' על אותו רצון מטרה רוחנית זכה וטהורה - בודאי ובודאי שמגיעים לשם.

"בדרך שאדם רוצה לילך, בה מוליכים אותו" - מבואר כאן שאותו אדם זוכה לדברים נפלאים ביותר של עזר משמים, דהיינו שיש מי שמוליך אותו בדרך שבה הוא בחר (מהרש"א).

כאשר באמת רוצים לדעת מה גדול עניינו וטוב מציאותו של א-ל-ו-ל אשר בעת שראש השנה ממשמש ובא, תקנו חז"ל שלושים יום קודם את א-ל-ו-ל לימי הכנה - צריכים להבינו על דרך זה- לא כפי שמורגלים ללמוד כי העיקר הם התוצאות וההכנה היא רק עניין של עצה איך להגיע לרווחים שיגיעו אליו אחרי כן, לא כן הדבר - אלא אלול הוא העניין של לשכנו תדרשו - באלול צריכה להיות ניכרת דרישה בדיבורים אשר מדברים כל אחד עם רעהו, צריכה להיות ניכרת דרישה - להיות מדברים איש אל רעהו - היאך הולך אצלך ה'אלול? זוהי דרישה.

כללי הגהת מזוזות ובדיקתן

1. במציאות כיום בדרך כלל, מזוזה חדשה עוברת הגהה אחת לפני שנמכרת ללקוח. [גודל האחריות של הסופר או הסוחר בהגהת המזוזה, ראה בספר קול יעקב סי' ל"ב ס"ק קט"ו ובספר יריעות שלמה ח"א סי' ט"ז]
הגהה - היא בדיקה ע"י מגיה מוסמך עם תעודה. הוא מוודא שכל אות נכתבה לפי צורתה הנכונה ללא שינוי [למשל: אות ו' שנכתב עם רגל קצרה - משתנה לאות י'. וכן אות ר' עם רגל ארוכה - משתנה לאות ר'] כמו כן הוא בודק שלא נדבקו אותיות זו לזו, וכן קורא לאט לוודא שלא חסרה אפילו אות אחת.
בכל אחת מהבעיות הנ"ל, המזוזה נחשבת פסולה שלא מקיימים בה מצות מזוזה. ואינה שומרת על יושבי הבית.
2. מאחר שבמזוזה אחת ישנן יותר מ- 700 אותיות, והמגיה הוא בן אדם ולא מלאך, לכן מצוי מאד שרק בבדיקה שניה או שלישית נמצאה הטעות, ולפעמים היה זה לאחר שנים רבות.
בזמננו התחדשה "בדיקה ממוחשבת" שעוזרת מאד למצוא אותיות או מילים חסרות או מיותרות [לדוגמא: לפעמים קורה שכתב הסופר מילה אחת פעמיים, ובקריאה לא שמים לב לדבר זה]. אך בדיקה זו אינה תחליף במקום הגהת אדם.
3. בדיקת מזוזות הבית לוודא שלא התקלקלו, נעשית פעמים בשבע שנים דהיינו כל שלוש וחצי שנים (שו"ע יו"ד סי' רצא) ובדיקה זו אינה חייבת להיעשות ע"י מגיה. [למרות זאת מומלץ מאד לתת למגיה, וכמו שכתבנו לעיל שקרה הרבה פעמים שנמצאו טעויות אחרי כמה בדיקות]
4. מזוזה הנמצאת במקום שיש גשם ולחות, כגון במרפסת או כניסה לבנין בלי גגון, צריך להכניסה ל"בית מזוזה" אטום נגד חדירת מים, כלומר שהפתח להכנסת המזוזה הוא מלמטה ולא מאחורה. ורצוי שלא תהיה מעץ, כי הוא סופג לחות. [עטיפת הקלף בניילון אינה הרמטית ואינה יעילה כ"כ].
מזוזה הנמצאת במקום שהשמש יוקדת, אין להניחה ב"בית מזוזה" שקוף [שהוא ממקד את חום השמש כמו בזכוכית מגדלת] ולא ב"בית מזוזה" שחור או כהה מאד [שהוא קולט חום].

5. אם לא הסירו את המזוזות לפני צביעת המשקופים, יש חשש גדול שנוכס צבע ומחק אותיות. כמו כן בניקיון של ערב פסח אין לשטוף את המשקופים בסמרטוט רטוב מידי.

כמובן שאם הבית מזוזה אטום כנ"ל, אין כל חשש.

6. לאחר הבדיקה, בעת החזרת המזוזה ל"בית מזוזה" יש להסתכל ב"שבע עיניים" שלא יכניס בכיוון הפוך [ראש המזוזה למטה] טעות זו עלולה לקרות בעיקר ב"בית מזוזה" שהפקק מאחורה.

7. הניילון הישן שעטף את המזוזה, וכן "בית מזוזה" הישן, אין לזרוקם לאשפה אלא יש להניחם ב"גניזה". אבל המסמרים והברגים אינם קדושים כל כך, רק יש לעטוף בניילון לפני שמשליך לפח.

8. מומלץ לסמן על כל מזוזה מאיזה חדר נלקחה, על מנת להחזירה למקומה הקודם.

9. בעת אסון חלילה, רבים נוהגים לבדוק את המזוזות. ואמנם נכון שלא זה הדבר היחיד שצריך לפשפש ולבדוק במעשים [שמירת שבת, טהרת המשפחה, ושאר ענייני הדת] אך אין לזלזל במנהג זה, הרי כתוב במפורש: "וכתבתם על מזוזות ביתך... למען ירבו ימיכם וימי בניכם".

10. במזוזות קטנטנות [קלף בגודל 8 ס"מ או 6 ס"מ] יש אחוז גבוה של מזוזות פסולות, מחמת הקושי לכותבם כראוי.

11. מחיר זול מראה בדרך כלל על כתיבה מהירה ורמת כשרות נמוכה מאד. כמו כן ישנן בשוק מזוזות מצולמות או מודפסות על קלף או נייר וכמובן שזה לא כשר. לכן יש לקנות רק אצל סוחר נאמן ושומר מצוות, ולבקש את המזוזות הטובות יותר. [בכל חפץ או רהיט איננו קונים סוג ב' או ג', המזוזה שווה הרבה יותר...]

מזוזות = אותיות זז מוות

הרב גדי לוי שליט"א

דרשה לחודש אלול – #לעשות תשובה#

הנה עברה לה עוד שנה בלי שנשים לב ובלי שנרגיש, וכאילו שרק אתמול היה חג השבועות, ושבוע שעבר היה פסח, ולפני חודש היה ראש השנה, והנה שוב מגיע חודש אלול, וממש מתקיים בנו הפסוק בתהילים (פרק צ' פסוק ד') "כי כל ימינו פנו בעברתך, כילינו שנינו כמו הגה" ופירש רש"י - שכל ימינו נפנו והלכנו להם כדיבור הממהר לכלות, כלומר הזמן והימים עוברים במהירות כזו כמו שדיבור יוצא מהפה. וזה בגלל כי כלינו באפך וגו' כלומר הקב"ה כועס על בני האדם ועושה שהזמן יכלה ויגמר מהר, ולמה מגיע כזה עונש?

אומר דוד המלך עליו השלום "תשב אנוש עד זכה ותאמר שובו בני אדם", מסביר הרב שלמה לוינשטיין שליט"א שהקב"ה אומר לישראל אפילו אם הגעתם למצב ודרגה של "אנוש" כלומר שאתם עובדים עבודה זרה [שכן בימיו של אנוש החלו לעבוד עבודה זרה (בראשית ד', כ"ו)] גם אז שובו בתשובה ותחזרו להיות 'בני אדם', כלומר תהיו כ'אדם' הראשון שעשה תשובה וכמו האדם שהתכוונתי שיהיה כשבראתי את העולם. אך כשלא עושים תשובה אז מידת הדין מקטרגת ואז מגיע עונש כזה של קיצור הזמן.

ובאמת שעל האדם לעשות תשובה בכל יום וכמו שמביא "המשנה ברורה" (על סימן רל"ט "בשולחן ערוך" בסעיף קטן י"ט) וזה לשונו: "כתבו הספרים שקודם השינה נכון לאדם שיפושפוש במעשיו שעשה כל היום ואם ימצא שעשה עבירה יתודה עליה ויקבל על עצמו שלא לעשותה עוד, ובפרט בעוונות המצויים כגון - חניפות, שקרים, ליצנות, לשון הרע וכן עוון ביטול תורה צריכים בדיקה ביותר עכ"ל. אך כמו שאמרנו הזמן עובר כל כך מהר והאדם לא שם לב והימים עוברים בלי חשבון נפש. אבל הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו נתן לנו את חודש אלול שהוא חודש הרחמים והסליחות וכידוע שראשי התיבות של אלול הם - "אני לדודי ודודי לי" ואומרים חז"ל הקדושים - ש'דודי' הכוונה לקדוש ברוך הוא, שבחודש זה הקב"ה כביכול יותר קרוב אלינו והתשובה רצויה וקרובה להתקבל.

מה זה נקרא לעשות תשובה?

הרמב"ם בהלכות תשובה פרק ב' כותב שעיקר התשובה היא הוידוי ושצריך האדם לפרט את חטאיו עוונותיו ופשעיו ולהכיר בהם ולהתחרט עליהם ויקבל על עצמו שלא ישוב עוד עליהם לעולם. ומדרכי השב להיות תמיד צועק לפני ה' בבכי ובתחנונים, ובעזרת ה' יכופר לו.

וכיוצא בזה הביא רבנו "הביאור הלכה" (על סימן תקע"א "בשולחן ערוך" בד"ה - תלמיד חכם) בשם הרב "חיי אדם" וזה לשונו: שאפילו על עבירות ידועות וכו' שצריך להתענות עליהן כמה ימים, אם תלמיד חכם הוא ותורתו אומנותו אפילו בזמן הזה לא יסגף עצמו כל כך, אלא ישוב לפני ה' בלב שלם ויבכה מקירות ליבו וכו' והעיקר הבכיה והיודי וגדרים שלא יעשה זאת לעולם, וה' יראה ללבב עכ"ל.

ואם יאמר אדם איך אני אבוא ואפרט את חטאי הרי בכל יום אנו מתחננים לפני ד' בתפילה "אל תזכור לנו עוונות ראשונים" ואמרו חז"ל "יפה שתיקה לחכמים" אז אולי עדיף שאשתוק וכל שכן שלא להזכיר ולפרט?

אך בענין זה שמעתי מהרב לוינשטיין שליט"א שלכאורה קשה על משה רבינו ע"ה שבמעשה העגל לאחר שחטאו בני ישראל בחטא החמור חטא העגל, וכמו שהמדרש על שיר השירים דורש על הפסוק "עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו" שהכוונה שעוד לפני שנגמרה המסיבה של מעמד הר סיני שהיתה החתונה של ה' עם בני ישראל, ועדיין החתן רוקד וכבר הכלה (עם ישראל) בגדו בה, וה' יתברך כעס עד שאמר "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם" ומשה רבינו באותה שעה בא ואומר לפני הקב"ה - "אנא, חטא העם הזה חטאה גדולה, ויעשו להם אלוהי זהב" שואל המגיד מדובנא - אני לא מבין את משה רבינו, האם הוא סניגור או קטיגור?! מדוע הוא אומר "חטאה גדולה" שיאמר שהם לא שמו לב... היצר בלבב אותם... הם לא התכוונו באמת... אבל שלא יאמר קיטרוג?! מתרץ המגיד מדובנא על פי משל לילד שעשה בר מצוה ולמחרת בא לביה"ס עם החליפה החדשה כדי שכולם ידעו שהוא "בר מצוה" וכמובן ירד לשחק עם החברים בחצר עם החליפה, ופתאום תוך כדי משחק נפל הילד לבוץ וכל החליפה התלכלכה וגם נקרעה קצת, ובדיוק עבר שם אחד השכנים שלהם וראה הכל. חשב הילד לעצמו עכשיו השכן ילך ויספר הכל לאבא שלי ואבא יכעס עלי מאד, מיד קם הילד והתחיל לרוץ הביתה, כשהגיע עמד תחת החלון והתחיל לבכות ולצעוק - "אבא", "אבא" מיד יצא האבא מבוהל מהחלון, שאל "מה קרה בני, מדוע אתה בוכה?" - אמר הילד "אל תשאל, עשיתי שטויות והחליפה החדשה של הבר מצוה התלכלכה" עונה האבא "טוב, לא קרה כלום תעלה הביתה וננקה אותה" אומר הילד - "לא, אבא אתה לא מבין היא גם נקרעה, החליפה החדשה נקרעה, אבא מה יהיה? והילד ממשיך לבכות. האבא צועק - שששש... לא נורא נקנה לך חליפה חדשה רק תעלה ותפסיק ולבכות" הילד עולה רגוע, ובדיוק באותו זמן השכן הגיע אבל ראה שכבר האבא יודע אמר לעצמו "אני יכול ללכת אין לי מה לעשות פה". עד כאן המשל.

והנמשל: אומר המגיד מדובנא, בני ישראל חטאו ועשו עגל, והשטן רואה ורוצה לספר לה' ואם הוא יספר אוי ואבוי לנו מה יהיה. אז מיד רץ משה רבינו וצועק - "ה' - העם חטא חטאה גדולה" שומע זאת השטן ואומר: אם משה מדבר כך אני יכול

ללכת ואין לי מה לעשות פה ואז משה התחיל לבקש רחמים וסליחות. כי בזמן שהשטן מקטרג אי אפשר לבקש רחמים, אך כשהמקטרג לא נמצא אפשר לבקש הכל וה' שומע ומוכן לסלוח. ולפי זה מובן מדוע אמר משה רבינו שעם ישראל חטא חטאה גדולה ועשו עבודה זרה ואלוהי זהב וכו' שכל זה היה בשביל שהשטן ילך ואז יוכל לבקש רחמים ולהזכיר זכות אבות.

ולפי זה מובן למה אנו צריכים לפרט את חטאינו, כי אם נשאיר את זה לשטן שהוא יספר אז כבר הוא יעשה מזה חגיגה גדולה. וכמו שכתוב בספרים הקדושים "שכשהאדם דן ושופט עצמו למטה אז אין עליו דין ומשפט למעלה" ולהיפך ח"ו... [כלומר: כיון שהאדם הכיר בחטאו ומתקן אותו אין צורך לשפוט אותו בשמים על זה]. מוסיף הרב ראובן קרלינשטיין שליט"א שנתאר לעצמנו אם הילד במשל היה בא לחלון ומתחיל לשיר בקול "קרעתי את החליפה, קרעתי את החליפה", מה היה קורה? מיד האבא יורד כועס ונותן לו סטירות... שואל הרב קרלינשטיין אז איך אנחנו באים בסליחות וביום הכיפורים ומתחילים לשיר "חטאנו לפניך רחם עלינו. אדון הסליחות"?! מתרץ הרב בשם האדמו"ר מגור (בעל "חידושי הרי"ם") בטח שנשיר ואם אפשר גם נרקוד, ולמה? כי איפה שמענו מושג כזה שהקב"ה מוכן לסלוח, מוכן לקבל תשובה?! בואו נחשוב רגע, בן אדם עשה חטאים עשה שטויות, והקב"ה אומר "תעשה תשובה והכל בסדר" (ובתנאי שתחליט שלא תעשה זאת שוב) אז לא נשיר ולא נרקוד...!?

רואים מכאן מה מעלת התשובה וכמה יקרה היא אצל ה' יתברך. אז בואו נתחזק ונקדים לפני השטן, ונעשה תשובה אמיתית לפני הקב"ה. ונזכה להגיע ליום הדין לראש השנה מתוך תשובה שלמה וממילא ה' יגזור עלינו גזירות טובות ויכתבנו בספר החיים אמן כן יהי רצון.